

چرا بچه‌ها زیاده‌خواه می‌شوند؟

28 آبان 1401

تصور کنید در حال خرید در یک فروشگاه بزرگ هستید و در عین حال نگران این هستید که الان فرزندتان شروع می‌کند به اصرار کردن که «مامان این همون جامدایه که در تلویزیون نشون می‌داد، برام بخرش» یا اینکه «بابا نگاه کن این همون کفشیه که دوستم تازه خریده، منم می‌خوام داشته باشم.» احتمالاً با خودتان فکر می‌کنید چرا فرزندتان هر چیزی را که می‌بیند می‌خواهد داشته باشد یا به عبارتی چرا فرزندتان آنقدر «زیاده‌خواه» شده است؟

رواج زیاده‌خواهی در جامعه

یکی از مواردی که در فرهنگ ما متداول شده، **فرهنگ مصرف‌گرایی** است، یعنی افراد هر چه را ببینند بدون تأمل کردن می‌خرند. برای مثال فردی با وجود اینکه به اندازه کافی لباس دارد اما بازهم موقعی که بیرون می‌رود اگر چشمش به لباسی در ویتترین بیفتد آن را می‌خرد. این اتفاق در ارتباط با والدین و فرزندان هم رخ می‌دهد؛ بسیار پیش آمده است پدری یک اسباب‌بازی جدید می‌بیند و اگر به نظرش جالب بیاید، حتماً آن را برای فرزندش می‌خرد بدون اینکه در نظر بگیرد فرزندش به اندازه کافی اسباب‌بازی دارد و احتمالاً الان وقت مناسبی برای خرید اسباب‌بازی جدید نیست. بچه‌ها نیز به مرور به علت مشاهده الگوهایی که در اطرافشان وجود دارد، این رفتار را یاد می‌گیرند و به همان شیوه عمل می‌کنند، یعنی هر چیزی را که می‌بینند درخواست می‌کنند بدون اینکه فکر کنند آیا ضرورتی دارد آن را تهیه کنند یا خیر.

بچه من باید همه چیز داشته باشد

ممکن است به‌عنوان یک والد باورتان این باشد که اگر فرزندتان از شما بخواهد چیزی برایش بخرید و شما آن وسیله را برایش تهیه نکنید، ممکن است در روحیه او تأثیر بگذارد و آرزوی داشتن این وسیله تا همیشه با او باقی بماند، بنابراین آن وسیله را بلافاصله برایش تهیه می‌کنید تا مبادا حسرتی بر دلش بماند. برای مثال تصور کنید فرزندتان از شما می‌خواهد ساعتی شبیه به ساعتی که هفته پیش دوستش به‌عنوان کادوی تولد گرفته برایش بخرید. واکنش شما در این موقعیت چیست؟ آیا درخواست فرزندتان را می‌پذیرید؟ آیا به‌اینکه فرزندتان به ساعت جدید احتیاج دارد یا خیر دقت می‌کنید؟ آیا ممکن است درخواست او را با تأخیر برآورده کنید یا اینکه فکر می‌کنید اگر هر چه سریع‌تر ساعت را برایش بخرید بیشتر خوشحال می‌شود؟ آیا ممکن است با خودتان فکر کنید فرزند من نباید برای داشتن یک ساعت آنقدر اصرار کند و اذیت شود؟ چند لحظه خوب فکر کنید و صادقانه به این سؤالات پاسخ دهید و ببینید آیا این باور در شما وجود دارد که فرزندتان باید همه چیز داشته باشد؟

فرزندم باید به جای من بدرخشد

بعضی از والدین اینطور فکر می‌کنند که اگر فرزندشان همه چیز داشته باشد، تبدیل به کودک یا نوجوانی متفاوت از همسالانش می‌شود که هیچ نقص و کمبودی ندارد. گاهی والدین این کار را به این خاطر انجام می‌دهند تا فرزندشان به جای آنها بدرخشد. یعنی والدین به این خاطر که نسبت به خودشان و زندگی‌شان احساس منفی دارند، سعی می‌کنند با بی‌نقص نشان دادن فرزندشان، احساس منفی خود را سرکوب کنند و از طریق فرزندشان توجه لازم را به دست بیاورند.

بچه‌هایی که ناکامی را یاد نگرفته‌اند

تصور کنید کودکی اصرار می‌کند قبل از ناهار شیرینی بخورد اما مادر این اجازه را به او نمی‌دهد؛ کودک شروع می‌کند به گریه کردن و گوشه‌ای از اتاق با حالت قهر می‌نشیند. مادر برای اینکه فرزندش ناراحت نباشد راضی می‌شود و شیرینی را به او می‌دهد. این الگو همواره تکرار می‌شود و کودک هیچ موقع برای درخواست‌هایش ناکام نمی‌ماند، پس او یاد گرفته هر چه بخواهد برایش فراهم می‌شود و هیچ‌گاه نباید ناکام بماند.

عزت‌نفس پایین در بچه‌ها

ممکن است بچه‌هایی را دیده باشید که بگویند اگر فلان تلفن همراه یا آن مدل خاص از کتونی را داشته باشند، می‌توانند در جمع دوستانشان با افتخار ظاهر شوند و احساس کمبود نکنند. دلیل اصلی این اتفاق به این خاطر است که احتمالاً آن بچه خودش را با وجود تمام نقاط مثبت و منفی‌اش فرد ارزشمندی نمی‌داند و نسبت به خودش احساس مثبتی ندارد، بنابراین سعی می‌کند احساس ارزشمندی را با خریدن مدل خاصی از گوشی همراه یا کتونی به دست بیاورد.

بچه‌هایی که هدف خاصی ندارند

گاهی اوقات می‌بینیم بچه‌ها بخصوص نوجوانان هدف خاصی را در زندگیشان دنبال نمی‌کنند و انگیزه و هیجان خاصی ندارند، مثلاً اینکه در **ورزش** خاصی مهارت کسب کنند یا نحوه نواختن سازی را یاد بگیرند. زمانی که یک نوجوان در زندگی خود هدف و برنامه‌ای نداشته باشد، سعی می‌کند خلأ ناشی از آنها را با داشتن وسایل گوناگون مثل لباس، گوشی همراه و... پر کند، یعنی هیجان کوتاه‌مدتی را که بابت به دست آوردن آن وسایل در او ایجاد می‌شود جایگزین هیجان رسیدن به اهداف بلندمدتش می‌کند.

شهرزاد عبدیه/روانشناس